

D. PETERS

“Zij zijn beschaamd als wij geen wraak nemen”

In mijn werk voor Kerk in Nood ontmoet ik mensen die God volgen in landen waar het niet makkelijk is om christen te zijn. Na het aanhoren van verhalen over pesterijen, discriminatie of gewelddadige onderdrukking kan ik me voorstellen dat de slachtoffers denken aan wraak. In Nigeria zag ik met eigen ogen hoe de Kerk na elke aanslag door Boko Haram weer spreekt over vergeving... en hoe de gelovigen dit in praktijk brengen.

Een aanval door Boko Haram

Rebecca Bitrus is een voorbeeld van kracht en geloof. Ze verloor een zoon en werd zwanger na talrijke verkrachtingen. Met ingetogen blikken waarachter een diep verdriet schuil gaat, vertellen Rebecca en haar man Bitrus over hun trieste ervaringen sinds de stad Baga, dichtbij de grens met Tsjaad, door Boko Haram werd bezet. De terroristen kamden het dorp uit, huis na huis, en richtten een bloedbad aan onder de mannelijke bevolking van Baga. In grote verwarring vluchtte Rebecca met haar man en twee zoontjes, Zacharia van drie jaar en Jonathan van één jaar, uit hun vertrouwde omgeving. “Toen ze *Allahu akbar* riepen, bad ik in mijn hart: Jezus, red me”, vertelt ze.

Op hun vlucht hadden de achtervolgers het vooral op Bitrus gemunt. Omdat hij niet snel genoeg kon rennen met zijn zoon in zijn armen en omdat Rebecca last kreeg van hevige pijnaanvallen, smeekte ze hem te rennen voor zijn leven en haar met de kinderen achter te laten. Bitrus deed als gevraagd en verborg zich in de struiken, terwijl leden van Boko Haram het terrein uitkamden en af en toe schoten losten. Gelukkig werd Bitrus niet getroffen.

“Ik bleef om nieuws vragen”

Na enige tijd trok Bitrus verder, gekweld door de vraag wat er met zijn vrouw was gebeurd en of ze in handen van de rebellen was gevallen.

Terwijl hij zijn verhaal vertelt, kijkt hij met gevoelens van diepe spijt naar zijn vrouw omdat hij voor haar geen held is geweest in de moeilijkste ogenblikken in hun leven. Bitrus ging naar Mongonu, zo'n vijftig kilometer van Baga, in de hoop zich weer bij zijn gezin te kunnen voegen als God hem in leven zou laten. Hij wachtte twee weken in de stad, steeds met de blik in de richting van Baga in de hoop zijn vrouw terug te zien.

Intussen klampte hij mensen uit Baga aan: “Ik bleef om nieuws vragen over mijn vrouw... maar niemand had goed nieuws. Ik kreeg een inzing, had hevige migraine en mijn bloeddruk schoot omhoog. Enkele soldaten boden me onderdak aan en wat geld waarmee ik naar Maiduguri kon reizen. Een oom daar probeerde me moed in te spreken en bracht me naar het ziekenhuis. Maar wat hij ook deed, hij kon geen einde maken aan mijn nachtmerries en hartkloppingen. Dat ik mijn gezin, alles wat ik ooit had, in de steek had gelaten, was geen gemakkelijk te verwerken ervaring”.

Gevangen door Boko Haram

“Toen ik door Boko Haram werd gevonden, vertelt Rebecca, daagden ze me uit met de woorden: ‘Als we je man hadden gedood, zouden we door Allah zijn beloond..., maar omdat Allah dit niet toestond, moeten jij en je kinderen voor Allah werken...’. Daarna gaven ze me met een geweercolf zo’n klap dat ik een paar tanden verloor”. Gevraagd naar wat er toen gebeurde, breekt Rebecca in tranen uit. Als ze weer tot zichzelf kwam, begon haar nachtmerrie pas echt. Nadat ze alle gevangenen mannen hadden gedood, brachten de terroristen van Boko Haram haar met haar twee kinderen naar het Tsjaad-meer. De oversteek van dit meer was een akelige tocht waarbij het water tot haar keel kwam. Er volgde een reis van zes dagen; af en toe kregen ze wat chin chin-koekjes te eten. Op de zevende dag kwamen ze in een dorp, Kwalleram geheten, midden in een doornbosgebied. Daar bleven ze bijna twee maanden. Rebecca moest voor de vrouwen van de terroristen wassen, paprikagerechten klaarmaken, de paden voor hun motorfietsen schoonmaken en voor de soldaten koken. “Later namen ze mij en mijn kinderen mee naar Gurva in Tsjaad, omdat ze bang waren dat ik zou ontsnappen. We bleven zeventig dagen in Gurva, werkten er op het land en hakten brandhout. Er waren daar ongeveer tweeduizend jonge soldaten”.

“Ik gaf niet aan hem toe”

“In Tilma hingen ze nummer 69 op mijn rug. Ik weet werkelijk niet wat dat betekent en heb er ook nooit naar gevraagd. Ze verkochten me aan een man met de naam Bage Guduma. Ik was twee maanden bij hem. Ze gaven me hallucinogene vruchten, maar gelukkig heb ik er niets van gegeten. Ik zou buiten zinnen zijn geraakt. Ik gaf niet aan toe aan zijn

avances. 's Nachts smeerde ik me in met de ontlasting van mijn kinderen. Dat heeft hem altijd van mij afgehouden, ofschoon zijn knechten me steeds genadeloos afranselden. Ze lieten me een gat graven, drie weken lang, tot ik het grondwater bereikte. Ze gaven me iedere dag tientallen slagen. Twee weken lang was ik ziek. Ook pakten ze mijn jongste zoon, Jonathan, en gooiden hem in het meer... levend. Hij verdronk". Als ze dit vertelt, rollen de tranen over haar wangen. Al deze afschuwelijke dingen, alleen omdat ze weigerde haar lichaam te geven.

De Boko Haram-vader

"Malla was de tweede man aan wie ze me gaven. Ik werd gedwongen zijn bed te delen. Toen ik me verzette, gooiden ze me in de gevangenis, een diepe kuil. Daar lieten ze me twee dagen zitten, zonder eten of water. Toen ik eruit kwam, verkrachtte Malla me meerdere malen. Toen ik niet ongesteld raakte, wist ik dat ik zwanger was geraakt. Ik zocht paracetamol en nam tien pillen tegelijk om van de zwangerschap af te komen. Maar dat gebeurde niet. Een vrouw troostte me, ze was de vrouw van een dominee en ontvoerd uit Gwoza. 'Maak je niet dood om deze zwangerschap', zei ze tegen me. Ze had zelf al twee Boko Haram-kinderen. Dit hielp me door de zwangerschap heen. Intussen kwam ik bijna om van de honger. Ik beviel in de hut; niemand kwam me helpen. In hevige pijn knipte ik zelf de placenta door. Medische zorg kreeg ik niet. De terroristen noemden mijn zoon Ibrahim. Ze waren dol op hem omdat hij een jongen is. Zijn Boko Haram-vader, Malla, was op reis geweest en kwam zes weken na zijn geboorte thuis. Ik had niets meer met hem te maken, want ze hadden me inmiddels aan een andere man beloofd".

In de volgende tweeëneuhalf jaar zag ze vreselijke en angstaanjagende dingen. "Mensen die probeerden te vluchten, moesten dit met de dood bekopen. Zo braken ze de benen van Benjamin, een man die op de vlucht werd gepakt. Ze lieten hem in vreselijke pijn achter om te sterven". Ook werd ze tot gebed gedwongen, iedere dag van zeven tot tien uur, van twaalf tot twee uur en van vier tot zes uur. Ze doodden enkele christenen die weigerden met hen te bidden, verkrachtten jonge meisjes van acht en negen jaar en mishandelden hen tot ze dood waren".

De ontsnapping

Op een goede dag, toen de meeste Boko Haram-strijders weg waren,

kreeg Rebecca verlof van de vrouw van een commandant om een vriendin op te zoeken in een ander dorp waarover Boko Haram de baas was. Met dit verlof ging ze naar Maitele, een kleine plaats in de omgeving. Samen met haar kinderen liep ze echter zes dagen door tot ze de Nigeriaanse grens bereikte. Onderweg werd de jongste ziek van honger en dorst. Goddank kwam er een hevige stortbui die hen hernieuwde kracht gaf voor de reis. Velen zouden in haar toestand niet geweten hebben hoe verder te gaan. Maar niet Rebecca. Ofschoon ze niet precies wist waar ze was, zette ze haar tocht voort, in vertrouwen dat ze ergens een veilige plek zouden vinden. Ze kwamen tenslotte in Diffa, waar ze enkele Amerikaanse en Nigeriaanse militairen ontmoetten. “De soldaten waren fantastisch; ze brachten me zo snel mogelijk terug bij mijn man in Maiduguri”.

De Kerk helpt

Rebecca werd direct opgevangen door het katholieke bisdom Maiduguri, waar Bitrus reeds steun en onderdak had gevonden. Ze verblijven in een tijdelijk kamp waar zich meer dan 500 vluchtelingen bevinden. Rebecca had allereerst goede medische verzorging nodig en daarnaast voedsel, kleding en een slaapplek om haar gekwelde hoofd te ruste te leggen. Ook moet haar zoon Zacharia, nu zes jaar oud, weer nodig naar school. Het gezin maakt op het ogenblik een moreel dilemma door. “Ik was dolgelukkig mijn vrouw terug te zien, maar het kind breekt mijn hart. Het jaagt me de stuipen op het lijf haar te zien met de zoon van een Boko Haram-vader. Moge God me de kracht geven hem lief te hebben..., ja, de zoon van een slang”, zegt Bitrus met nauw verholen woede. Ook Rebecca heeft tegenstrijdige gevoelens. “De kleine Ibrahim is mijn zoon, ook al heeft hij een slechte vader.” Ze heeft geprobeerd het kind in een weeshuis onder te brengen, maar de soldaten hebben gezegd te wachten omdat het kind nog maar acht maanden oud is. Rebecca heeft haar man gesmeekt haar te nemen zoals ze is. “En als hij daar moeite mee heeft”, zegt ze op vertwijfelde toon, “geef ik hem zijn zoon en keer ik terug naar mijn ouders”. Ze is een vrouw met een sterk geloof. De tijd kan haar wonden helen, maar daarbij heeft ze geestelijke begeleiding nodig. Ze wil verder met haar leven en vindt daarin haar kracht bij Jezus. Ook de kracht om de Boko Haram-vader van haar kind te vergeven, put ze uit haar geloof: “Ik herinner met iedere dag dat ik een kind van hem heb. Maar ik heb hem al vergeven.”

“De wraak is aan God”

Het leed dat de terreurorganisatie Boko Haram Rebecca en Bitrus heeft aangedaan, is tragisch maar niet uniek in Nigeria. De talrijke aanslagen stellen veel christenen op de proef. Zo sprak ik parochiaan Bushman Joseph Ali in de kathedraal van Zaria, een stad die de afgelopen jaren met regelmaat aanslagen kende. Samen met vier andere scouts kwam zijn zoon Jerry om het leven toen zij samen de pleger van een bomaanslag op de kathedraal tegenhielden. Toen ik hem vroeg of hij wraakgevoelens koesterde, schudde hij hevig nee. “Wraak is aan God. Ze komt mij niet toe”. Het typeert de kracht waarmee de christenen in Nigeria de vervolging trotseren.

Deze stille kracht blijft niet onopgemerkt onder de moslims, legt bisschop George Dodo van Zaria uit. De bisschop kiest ervoor om in de stad, opgedeeld door een brug, in het islamitische deel te blijven wonen. “Ik herinner me hoe moslims in de stad juichten bij de bomaanslag op de kathedraal. Ze waren trots dat Boko Haram vocht voor de islam. Nu is Boko Haram in een monster veranderd dat ook hen opslokt”. Sinds de aanslagen in Zaria komen de leiders van christenen en moslims in Zaria regelmatig samen om de veiligheid te bespreken. “Veel moslimleiders zijn beschaamd als wij, christenen, na een aanval geen wraak nemen en zij weer uitleg moeten komen geven. We proberen liefdevol en geduldig met hen te zijn, zoals God in de geschiedenis ook geduld met ons had en onder ons kwam toen het moment daar was”.

Een waar christelijk getuigenis

Na mijn emotionele gesprekken met slachtoffers van Boko Haram verlaat ik Nigeria met enorm respect voor de christenen die dit zo beproefde geduld in praktijk brengen. Elke keer dat zij de andere wang keren, dat zijzelf of hun familie of vrienden worden geslagen, vernederd of gedood, geven zij een waar christelijk getuigenis.

Dennis Peters heeft een achtergrond in journalistiek, sociale wetenschappen en missiewerk voor de katholieke Kerk. Bij Kerk in Nood is hij verantwoordelijk voor communicatie. Hij reist regelmatig naar het buitenland om onderzoek te doen naar de ervaringen van christenen die te maken hebben met vervolging of pastorale nood om hiervoor via de media aandacht te vragen.